

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
30/05/2025**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

(Ενδεικτικές απαντήσεις)

ΘΕΜΑ Α

A1. Η αρθρογράφος επικαλείται τις θέσεις της Δρ. Μπ. Ποπιεχόφσκα για την ανθρώπινη δημιουργικότητα. Ως επικεφαλής μιας μελέτης, διαπίστωσε ότι το δημιουργικό πνεύμα, το οποίο είναι απεριόριστο, προκύπτει από τη συνδυαστική και παραγωγική σκέψη. Υποστηρίζει, ακόμη, ότι η δημιουργικότητα συνδέεται με τους ενήλικους και δεν αφορά τα μικρά παιδιά. Στη διαδικασία αναζήτησης της πηγής της δημιουργικότητας, αναδεικνύει ως βαρύνουσας σημασίας τη διερεύνηση των παραγόντων που επιδρούν στη γλωσσική και γνωστική ανάπτυξη από τη βρεφική και παιδική ηλικία αντίστοιχα.

ΘΕΜΑ Β

B1.

- α. Σωστό
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

B2. Στο κείμενο 1 εντοπίζονται χαρακτηριστικά επιστημονικού λόγου. Κυριαρχεί το γ' ενικό ρηματικό πρόσωπο, ώστε να επιτευχθεί η αντικειμενικότητα κι η αξιοπιστία στον λόγο, που είναι απρόσωπος («Μπορεί

κανείς να πει..., «η συμμετοχή των παιδιών σε καλλιτεχνικές δράσεις ενισχύει...»), ενώ ταυτόχρονα επικρατεί η **αναφορική λειτουργία της γλώσσας** («Η αξία της δημιουργικότητας είναι... αδιαμφισβήτητη») και ως εκ τούτου το νόημα καθίσταται σοβαρό, τυπικό, απρόσωπο, ουδέτερο, αντικειμενικό. Ο συντάκτης αξιοποιεί **ειδικό λεξιλόγιο (ορολογία)** («πολυαισθητηριακές εμπειρίες μάθησης», «αποκλίνουσα σκέψη») και επιλέγει την **οριστική έγκλιση** («έχει επιβεβαιωθεί», «παρέχει τη δυνατότητα») αξιοποιώντας την επιστημική τροπικότητα, ώστε να δηλώσει αυξημένο βαθμό βεβαιότητας στα λόγια του. Αξιοποιείται, τέλος, η **ονοματοποίηση** («ενασχόληση», «ανάληψη») με την οποία το ύφος αποκτά πολυπλοκότητα και τυπικότητα.

B3.α. Ο τίτλος προϊδεάζει τους αναγνώστες για το περιεχόμενο του κειμένου προτάσσοντας την έννοια της δημιουργικότητας, άρα είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός. Διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και προκαλεί την έκπληξή του με την αξιοποίηση της συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας («από την κούνια»). Μοιάζει, παράλληλα, χιουμοριστικός επιτυγχάνοντας να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

B3.β. Η σύνταξη στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου είναι ενεργητική. Στην παθητική μετατρέπεται ως εξής:

«Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν (από εμάς) οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους».

Στην παθητική σύνταξη το ύφος γίνεται πιο επίσημο, αντικειμενικό, απρόσωπο και σύνθετο. Αποκτά, επίσης, τυπικότητα, ουδετερότητα κι ο συντάκτης αποστασιοποιείται.¹

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ο ήρωας του κειμένου 3 εμφανίζεται προβληματισμένος για την έλλειψη διάθεσης, προθυμίας και δημιουργικότητας την οποία παρατηρεί στο σύνολο όχι μόνο των συναδέλφων του αλλά και των νέων. Με τον **εσωτερικό μονόλογο** και τη χρήση **α' ενικού ρηματικού προσώπου** («διαπίστωσα») εξομολογείται άμεσα στον αναγνώστη την απογοήτευσή του. Οι συνάδελφοί του προσέρχονται βιαστικά στο γραφείο σκυθρωποί, χωρίς όραμα κι όρεξη να προσφέρουν και να είναι αποδοτικοί στο αντικείμενό τους, γεγονός που ο αφηγητής αποδίδει γλαφυρά με τη **μεταφορική χρήση της γλώσσας** («μπαγαίτικες φάτσες»). Ο ίδιος αδυνατεί να κατανοήσει τη στάση τους, την οποία κατακρίνει με λεπτή **ειρωνεία** («Οι αγαπητοί μου συνάδελφοι...») κι εναποθέτει τις ελπίδες του στους νέους, πιστεύοντας -όπως δηλώνει με ύφος

¹ Ζητήθηκαν μόνο δύο αλλαγές.

απλό και προφορικό, ώστε να επικοινωνήσει τη σκέψη του στον αναγνώστη-ότι στις «αίθουσες των πρωτοετών» εκεί «θα φανεί το πράμα». Ωστόσο, η απογοήτευσή του εντείνεται, καθώς οι προσδοκίες του διαψεύδονται. Η νωθρότητα είναι «αποκαρδιωτική», οπότε πιστεύει ότι η δημιουργικότητα θα μπορούσε να αναζητηθεί σε εργάτες με την προϋπόθεση ότι διαθέτουν γνώσεις κι αντίληψη.²

Κατανοώ την απογοήτευση του ήρωα, ωστόσο αντιλαμβάνομαι ότι είναι αδύνατο να εμπνεύσει κάποιος τις αξίες του στους άλλους και να τους μεταδώσει το όραμά του. Προσωπικά θα διάλεγα να ασχοληθώ με ένα επάγγελμα που με ενδιαφέρει, ώστε να είμαι δημιουργικός. Άλλωστε, καθένας επιλέγει εάν θέλει να περάσει τη ζωή του στην απάθεια και την απογοήτευση ή να βρίσκει προκλήσεις και να υιοθετεί μια αισιόδοξη στάση ζωής.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Άρθρο- δημοσίευμα σε προσωπικό ιστολόγιο

Απαιτείται τίτλος, επικαιρικός χαρακτήρας, πληροφοριακό ύφος και χρήση α' προσώπου για τη διατύπωση και προσωπικής άποψης.

ΤΙΤΛΟΣ: Γιατί να είμαι δημιουργικός;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τον τελευταίο καιρό εντείνεται η συζήτηση αναφορικά με τα εσφαλμένα πρότυπα των νέων, εξαιτίας των οποίων οι ίδιοι αποκτούν μια στρεβλή αντίληψη για την τέχνη, την κοινωνία, την ίδια τη ζωή, ενώ η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης καταστέλλει κάθε έκφανση της δημιουργικότητάς τους. Κι όμως, η δημιουργικότητα καλλιεργείται από τα πρώτα στάδια της ζωής μας και σε όλη τη διάρκειά της είναι σημαντικό να παρέχονται τα κατάλληλα ερεθίσματα για την καλλιέργειά της. Άλλωστε, η πολυπλοκότητα της σύγχρονης ζωής προϋποθέτει ανθρώπους με καινοτόμες ιδέες, ικανούς να ελίσσονταν στις δυσκολίες και να προσαρμόζονται σε κάθε αλλαγή.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

1ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ (1η παράγραφος)

Αναντίρρητα, η ανάπτυξη της δημιουργικότητας εμπίπτει στις στοχεύσεις του σχολείου και συνιστά σημαντική πτυχή της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία είναι σημαντικό να ανάγεται σε προτεραιότητα.

² Ζητήθηκε από τους μαθητές να αξιοποιηθούν μόνο 3 κειμενικοί δείκτες. Ωστόσο, οι μαθητές θα μπορούσαν να αναφερθούν σε: εικόνες, εσωτερική εστίαση και να αξιοποιήσουν πολυσύνδετο σχήμα και τις αντιθέσεις/ αρνήσεις.

1. Οι μαθητές που διαθέτουν δημιουργικότητα είναι σε θέση να εκφράζουν τα συναισθήματα, τις αγωνίες και τις σκέψεις τους, ενώ βρίσκουν κίνητρο να δημιουργήσουν κάτι -κατά τη γνώμη τους- σημαντικό. Αυτό σημαίνει ότι δεν εφησυχάζουν αλλά προσπαθούν να γίνουν καλύτεροι, οπότε προοδεύουν.

2. Τα παιδιά είναι σε θέση να αυτενεργούν και να ανακαλύπτουν τη γνώση μόνα τους, οπότε δεν νιώθουν πλήξη από τη στείρα αποστήθιση και τη μηχανιστική μάθηση, η οποία επικρατεί στο σχολείο. Υιοθετούν θετική στάση για το μάθημα και διευκολύνουν με τις παρεμβάσεις και τις ιδέες τους την εκπαιδευτική διαδικασία.

3. Η καλλιέργεια της δημιουργικότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης. Όταν τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι είναι σε θέση να επιλύσουν ένα δύσκολο πρόβλημα, ικανοποιούνται και γίνονται αισιόδοξα. Από το επίτευγμά τους αντλούν χαρά και θάρρος, προκειμένου να συνεχίσουν, μαθαίνουν να θέτουν στόχους και προσπαθούν να τους υλοποιήσουν.

4. Το σχολείο δίνοντας κίνητρα στους μαθητές να κινητοποιήσουν τη σκέψη τους και να δραστηριοποιηθούν θέτει τις βάσεις για τη διαπαιδαγώγηση δημοκρατικών πολιτών, ικανών να σκέφτονται ακηδεμόνευτα και να χαράσσουν τους δικούς τους δρόμους.

5. Ως χώρος στον οποίο οι νέοι συνεργάζονται για πρώτη φορά, το σχολείο επιτρέποντάς τους να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να σκέφτονται συνδυαστικά συμβάλλει στην ανάπτυξη της επιστήμης και της επιχειρηματικότητας πέρα από την τέχνη.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ (προαιρετικά):

Ωστόσο, η δημιουργικότητα δεν διδάσκεται με συγκεκριμένη μέθοδο και δεν αναπτύσσεται εξίσου σε όλους τους ανθρώπους. Η δημιουργικότητα είναι υποκειμενική κι έχει αναρίθμητες πτυχές, πράγμα που σημαίνει ότι καθένας μας μπορεί να τη διοχετεύει σε διαφορετικούς τομείς.

2ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ (2η παράγραφος):

Εξάλλου, η προσωπική έκφραση μέσω της δημιουργικότητας συνιστά βασικό στοιχείο της ξεχωριστής μας ταυτότητας.

1. Βασικό τρόπο εκδήλωσης της δημιουργικότητάς μας αποτελούν οι τέχνες. Η ενασχόληση με τη μουσική, τη ζωγραφική ή τη φωτογραφία βοηθά τον άνθρωπο να εξωτερικεύσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του. Έτσι, το άτομο αντιλαμβάνεται τις κλίσεις του, επικοινωνεί με τους άλλους ανθρώπους και νιώθει περηφάνια από την αναγνώριση της αξίας του έργου του.

2. Η συγγραφή κειμένων, λογοτεχνικών και μη, η έκφραση, δηλαδή, συναισθημάτων και εμπειριών μέσω του γραπτού λόγου λειτουργεί συνήθως θεραπευτικά για το άτομο και ενισχύει την προσωπική έκφραση, τη φαντασία και τη διαδικασία ενδοσκόπησης, άρα ίσως να βοηθά και στη διαδικασία της αυτογνωσίας.

3. Στην καθημερινότητά μου η διακόσμηση του προσωπικού μου χώρου, καθώς και οι επιλογές μου στην εμφάνισή μου αποτελούν βασικό τρόπο εκδήλωσης της δημιουργικότητάς μου νιώθοντας ότι έτσι παρουσιάζω πτυχές του εαυτού μου.

4. Στη μαγειρική συνηθίζω να πειραματίζομαι και να ανακαλύπτω νέους συνδυασμούς και τεχνικές που ευχαριστούν τους δικούς μου ανθρώπους και κάνουν πιο ξεχωριστή την καθημερινότητά μου.

5. Στις προσωπικές μου σχέσεις συνηθίζω να εκφράζω τη δημιουργικότητά μου με προσωπικές αφιερώσεις, χειροποίητα δώρα και πρωτότυπους τρόπους εκδήλωσης των συναισθημάτων μου. Έτσι, θεωρώ ότι γίνεται φανερό το πόσο ξεχωριστοί είναι για μένα οι δικοί μου άνθρωποι.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Απορρίπτοντας τον εύκολο δρόμο του μιμητισμού είναι επιτακτική ανάγκη να αναζητήσουμε την πρωτοτυπία και την αυθεντική έκφραση, όπως την αντιλαμβάνεται καθένας από εμάς. Διαφορετικά, δεν είναι δυνατό να υπάρξουν τεχνολογικές κι επιστημονικές εξελίξεις που θα θέτουν ως γνώμονα τον άνθρωπο κι ούτε έργα τέχνης που θα προκαλούν γνήσια αισθητική συγκίνηση.

(Ο συντάκτης).